

Autoreferat

1. Imię i nazwisko

Jolanta Miturska-Bojanowska

2. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe

1986 – tytuł magistra w zakresie filologii rosyjskiej uzyskany na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Instytut Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej); temat pracy magisterskiej: *Сравнительный анализ названий кулинарных изделий и напитков в русском и польском языках* (promotor: doc. dr hab. Tadeusz Zdancewicz; recenzent: dr Mikołaj Martysiuk)

2002 – stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa uzyskany na Wydziale Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; temat pracy doktorskiej: *Rosyjskie i polskie rzeczowniki polisemiczne w aspekcie kategorii liczby* (promotor: prof. zw. dr hab. Jerzy Kaliszan; recenzenci: prof. dr hab. Walentij Mironiuk, dr hab. Andrzej Sitarski)

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

1989 do dzisiaj – Uniwersytet Szczeciński

1989–2002 – asystent w Instytucie Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej (obecnie: Instytut Filologii Słowiańskiej; Zakład Języka Rosyjskiego (obecnie: Zakład Języków i Kultur Słowiańskich); w latach 1993–1997 przebywałam na urlopie macierzyńskim i wychowawczym.

2002 do chwili obecnej – adiunkt w Instytucie Filologii Słowiańskiej; Zakład Języków i Kultur Słowiańskich; w okresie 27.09–31.01.2011, 26.09.2011–23.03.2012 oraz 11.04–15.06.2012 przebywałam na urlopie zdrowotnym.

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego:

Динамические процессы в словообразовании имен существительных в русском языке 2-й половины XX века

b) autor/autorzy, tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa):

Jolanta Miturska-Bojanowska, *Динамические процессы в словообразовании имен существительных в русском языке 2-й половины XX века*, 2013, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania:

Główny nurt moich badań naukowych to zagadnienia derywacji rzeczowników we współczesnym języku rosyjskim. Efekty tych badań zawarłam w wielu artykułach, w tym także współautorskich (por. wykaz opublikowanych prac naukowych poz. IIA 1, 2, IIB 5, 11, 15, 19, 21, 23, 24, 27–30, 33, 34, 38) uprzednio zaprezentowanych w formie wystąpień konferencyjnych na międzynarodowych forach naukowych. Uwieńczeniem długoletniej pracy nad wspomnianym tematem badawczym jest monografia *Динамические процессы в словообразовании имен существительных в русском языке 2-й половины XX века*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2013 r.

Monografia poświęcona jest dynamicznym procesom w zakresie słowotwórstwa rzeczowników w języku rosyjskim drugiej połowy XX wieku. Wybór rzeczownika nie jest przypadkowy gdyż jest to najbardziej nominatywna część mowy. Materiał badawczy wyekscerpowano z następujących źródeł słownikowych: *Новое в русской лексике. Словарные материалы* (za lata 1977–1993), *Новые слова и значения. Словарь-справочник по материалам прессы и литературы* (za lata 60., 70., 80. i 90.), *Словарь новых слов русского языка 1950–1980 гг.*, *Словарь перестройки*, *Толковый словарь современного русского языка. Языковые изменения конца XX столетия*. Na jego podstawie można wyróżnić kilka okresów intensywnego bogacenia się zasobu leksykalnego języka rosyjskiego. Leksyka lat 60. odzwierciedla rozwój nauki, techniki i podbój kosmosu. Lata 60.–80. określane są jako okres intelektualizacji języka, co wiąże się z przenikaniem do języka literackiego terminologii z różnych dziedzin nauki i techniki. Taka tendencja utrzymuje się także w latach 90. Koniec lat 80. to okres pierestrojki i postperestojki oraz totalnych zmian w życiu społecznym i gospodarczym mieszkańców Rosji, co znalazło swoje odzwierciedlenie w zasobie słownikowym.

Ze wspomnianych źródeł leksykograficznych wyłoniono około 33 tys. leksemów rzeczownikowych, z czego 85% stanowią derywaty morfologiczne, 9% – zapożyczenia, 6% – neosemantyzmy. Dane te w sposób jednoznaczny pokazują, że zasadniczym źródłem bogacenia się zasobu leksykalnego języka rosyjskiego w badanym okresie są procesy słotwórcze. Dynamika procesów słotwórczych ma charakter ilościowy i jakościowy. O dynamice tych procesów świadczy nie tylko lawinowy przyrost derywatów rzeczownikowych, zwłaszcza derywatów prefiksalnych, abrewiatur, uniwerbizmów oraz antroponimów, ale i zmiany jakościowe w zakresie derywacji, m.in. tworzenie akronimów homonimicznych z niemotywowanymi leksemami, aktywizacja kontaminacji słotwórczej, nasilenie się w procesach słotwórczych cech typowych dla języków analitycznych i aglutynacyjnych (rozdział 5), włączenie do procesów słotwórczych nowych elementów morfemowych (np. *-zeŭm*, nowych komponentów złożeń *порно-*, *гомо-*), formowanie się na gruncie języka rosyjskiego nowych znaczeń w przypadku niektórych zapożyczonych morfemów prefiksalnych (np. *анти-*) czy zmiana semantyki i statusu cząstki *евро-* (por. *европарламент* i *евроремонт*).

Na podstawie materiałów źródłowych można stwierdzić iż zasadniczy trzon derywatów rzeczownikowych w II połowie XX wieku stanowią złożenia – ok. 11 tys. leksemów i derywaty afiksalne – ok. 10 tys. leksemów. Z kolei wśród technik afiksalnych do najbardziej aktywnych należy prefiksacja. W omawianym okresie wzrasta też ilość abrewiatur, uniwerbizmów oraz antroponimów.

Zmianom ilościowym towarzyszą niejednokrotnie zmiany jakościowe. Jakość i charakter procesów słotwórczych w dużej mierze jest efektem globalizacji językowej, internacjonalizacji procesów słotwórczych (rozdział 1). Przejawia się to w aktywizacji prefiksacji (najwyższą aktywnością słotwórczą charakteryzują się internacjonalne prefiksy/prefiksoidy), rosnącej aktywności słotwórczej sufiksów/sufiksoidów o charakterze internacjonalnym, wykorzystywaniu internacjonalnych leksemów w charakterze podstaw słotwórczych, a także obcych podstaw słotwórczych w roli komponentów złożeń rzeczownikowych. W omawianym okresie aktywizują się również procesy kontaminacji słotwórczej.

Ostatnie dziesięciolecie ubiegłego wieku sprzyja detabuizacji języka rosyjskiego, co skutkuje aktywizacją struktur słotwórczych z komponentami *порно-*, *секс-*, *нарко-*, *гомо-*. Masowe ujawnianie przez media kolejnych skandali politycznych i obyczajowych sprzyja derywacji rzeczowników z elementem *-zeŭm*. Próba rozliczenia się z byłym ustrojem komunistycznym skutkuje aktywizacją w procesach słotwórczych prefiksów *экс-*, *псевдо-*,

квази-, oraz komponentu złożień *лже-*. Szereg elementów słowotwórczych ulega specjalizacji (*-ист, -изация(a), -зейт*).

Pod koniec XX wieku nasila się dynamika procesów słowotwórczych związanych z tworzeniem derywatów ze znaczeniem osobowym (rozdział 2). Mimo iż w dalszym ciągu wśród nich dominują maskulinizmy, to znacznie wzrasta liczba derywatów oznaczających osoby płci żeńskiej. Bez wątpienia czynnikiem sprzyjającym ich wzrostowi jest powszechna feminizacja wielu zawodów, dotychczas postrzeganych jako typowo męskie.

Także w ostatnich dziesięcioleciach minionego stulecia w procesach słowotwórczych aktywizują się nazwy własne pełniące funkcję podstaw słowotwórczych (wykorzystywane są głównie nazwiska osób powszechnie znanych, związanych z życiem publicznym).

Druga połowa XX wieku to dalsza intensyfikacja słowotwórstwa kompresyjnego sprzyjająca wzrostowi liczby uniwerbizmów i abrewiatur (rozdział 3). Warto zaznaczyć, iż uniwerbizmy ulegając stylistycznej neutralizacji, wypierają z języka rosyjskiego struktury analityczne, na których bazie powstały. Abrewiacja zaczyna przybierać masowy charakter. Począwszy od lat 80. kompresji poddawane są także nazwy własne (np. „*Аргументы и факты*” → *АиФ*), rośnie liczba abrewiatur motywowanych antroponimami (np. *Владимир Владимирович Путин* → *ВВП*). Od początku lat 60. sporą popularnością cieszy się tworzenie akronimów (np. *СЛОИ* ← *Союз людей за образование и науку*, por. *слон* ‘zwierzę’).

Koniec minionego stulecia charakteryzuje się nasileniem konkurencji rodzimych i obcych elementów słowotwórczych, aktywizacją relacji paradygmatacznych między derywatami – rośnie liczba szeregów synonimicznych i antonimicznych, wzrasta liczba homonimów słowotwórczych (rozdział 4). Należy przy tym podkreślić, iż rozpowszechniają się struktury o charakterze hybrydalnym zawierające kombinację elementów rodzimych i obcych o różnej konfiguracji.

W sferze rzeczowników procesualnych powstałych w drodze sufiksacji i prefiksacji zaczynają funkcjonować nowe typy słowotwórcze utworzone bezpośrednio od podstaw rzeczownikowych z pominięciem ogniwa czasownikowego (np. *валюта* → *валютизация(a)*, *до-проверка*), tzw. *череступенчатое словообразование*. Ogniwo czasownikowe albo nie istnieje w systemie leksykalnym, albo czasami powstaje później niż derywat rzeczownikowy i ma wtórny charakter (np. derywat *компьютеризация* notowany jest w słownikach w latach 70., jednordzenny czasownik *компьютеризировать(ся)* – dopiero w 1983 r.).

Omówione w monografii dynamiczne procesy w zakresie derywacji rzeczowników świadczą o otwartości systemu słowotwórczego języka rosyjskiego, umiejętnym korzystaniu

przez użytkowników z rodzimego potencjału językowego w procesach słowotwórczych oraz umiarkowanym wykorzystywaniu obcych elementów strukturalnych i modeli słowotwórczych w bogaceniu zasobu słownika języka rosyjskiego.

Niniejsza monografia obok innych tego typu opracowań, a zwłaszcza obok cennej dla polskiego językoznawstwa monografii Hanny Jadackiej, *System słowotwórczy polszczyzny (1945–2000)*, PWN, Warszawa 2001, może być pomocna w dalszych badaniach komparatystycznych dotyczących ewolucji systemu słowotwórczego języków słowiańskich.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych (artystycznych)

Jestem autorką 2 monografii naukowych (spis publikacji IA, IIB.1), 60 artykułów naukowych (z czego 43 artykuły powstały po doktoracie, część we współautorstwie, por. spis publikacji pkt. IIA 1–2, IIB. 2–46), 9 tez z numerem ISBN (spis publikacji pkt. III.Q.3. poz. 3.1–3.9). Cztery artykuły są w druku (spis publikacji pkt. III.Q.5. pkt.5.1–5.4), współredaktorką czterech monografii naukowych (spis publikacji pkt. III.Q.1. poz. 1.1–1.4) i współautorką wstępów do 3 monografii naukowych (spis publikacji pkt. III.Q.2. poz. 2.1–2.3).

Po uzyskaniu stopnia doktora moje zainteresowania badawcze koncentrowały się wokół trzech obszarów badawczych: słowotwórcze procesy we współczesnym języku rosyjskim na przykładzie rzeczowników (omówienie wyżej w pkt. 4 c); innowacje frazeologiczne we współczesnym języku rosyjskim i polskim (5.1) oraz język reklamy na przykładzie nazw szyldów lokali gastronomicznych w Rosji i Polsce (5.2).

5. 1. Kolejny, istotny nurt badań prowadzonych wspólnie z dr hab. Jolantą Ignatowicz-Skowrońską, prof. US z Instytutu Polonistyki i Kulturoznawstwa Uniwersytetu Szczecińskiego, dotyczy innowacji frazeologicznych w języku rosyjskim i polskim. Badania porównawcze prowadzone są na podstawie analizy aktualizacji jednostek frazeologicznych we współczesnej literaturze pięknej i tekstach prasowych oraz internetowych. Ich celem jest z jednej strony udokumentowanie różnego rodzaju modyfikacji jakim ulegają spetryfikowane połączenia słowne, z drugiej strony – pogłębiony opis nowych połączeń wyrazowych mających zwykle status kalk frazeologicznych z języka angielskiego.

W kilku współautorskich artykułach omówiono transformacje formalno-semantyczne następujących, w większości wypadków, ekwiwalentnych w obu językach jednostek frazeologicznych (oraz ich wariantów): *apmuct (uz) nozopelozgo meampa/artysta ze*

spalonego teatru, анекдот с бородой/kawał z brodą, белая ворона/biały kruk, пушечное мясо/mięso armatnie (wykaz opublikowanych prac naukowych pkt. IIB. poz. 18, 22, 31, 37). Każdorazowo autorki starają się podać ich genezę wraz z notacją w słownikach języka rosyjskiego i polskiego oraz pokazują ich użycie w kanonicznej postaci i znaczeniu a także ewolucję tych wyrażen na przełomie XX/XXI wieku. Wskazują przy tym nie tylko na zbieżności ale i rozbieżności w transformacji poszczególnych frazemów zachodzące dla każdego obszaru językowo-kulturowego.

Frazeologicznym innowacjom uzupełniającym współczesnej ruszczyzny i polszczyzny poświęcone są z kolei teksty, w których omówiono genezę i sposoby użyc połączeń *мыльная опера/opera mydlana, стеклянный потолок/szklany sufit, голосовать ногаму/głosować nogami* (wykaz opublikowanych prac naukowych pkt. IIB. poz. 35, 43 oraz pkt. III.Q. 5 poz. 5.1). Frazeologizmy te pojawiły się w obu językach stosunkowo niedawno i są niezwykle popularne w różnego typu tekstach.

Ponadto pozostając w kręgu frazeologii obie autorki podjęły w swoich artykułach zagadnienie ideonimów jako podstaw nowych frazeologizmów slangowych w języku polskim (wykaz opublikowanych prac naukowych pkt. IIB. poz. 12, 17) oraz omówiły transformację wybranych przysłów we współczesnej polskiej literaturze pięknej (wykaz opublikowanych prac naukowych pkt. IIB. poz. 25).

Ideonimy, zdefiniowane jako swoista klasa propriów, a mianowicie tytuły utworów literackich, plastycznych, muzycznych, filmów, czasopism, dzienników, nazw organizacji społecznych czy politycznych, stanowią obszerną grupę jednostek leksykalnych w języku młodzieży i już na tej podstawie można wnioskować o ich produktywności w budowaniu zasobów słownych tej odmiany polszczyzny. W artykule przeanalizowano ponadto mechanizmy formalne i semantyczne przekształcania się ideonimów we frazeologizmy slangowe.

Transformacja przysłów we współczesnej literaturze polskiej została omówiona na podstawie typologii innowacji frazeologicznych zaproponowanej przez S. Bąbę. Poznański językoznawca wyróżnia kilka ich typów: innowacje uzupełniające, modyfikujące (*Nauka nie poszła w las > Muzyka nie poszła w las*) i rozszerzające (*PZPN goni w piętę*). Wszystkie były reprezentowane w analizowanym przez nas materiale, przy czym obok tak zwanych czystych transformacji licznie poświadczone były również zabiegi parafrazowania przysłów, które z uwagi na ograniczoną objętość artykułu nie zostały omówione.

5. 2. Transformacja ustrojowa w Polsce i Rosji pod koniec ubiegłego stulecia spowodowała m.in. ożywienie rynku reklamy. Temu zagadnieniu poświęcony jest kolejny aspekt badawczy realizowany przy współpracy z prof. L.A. Arajewą z Państwowego Uniwersytetu w Kiemerowie (Federacja Rosyjska) i dotyczy analizy szyldów obiektów handlowych (wykaz opublikowanych prac naukowych pkt. IIB. poz. 32, 36, 39–41, 44–46, pkt. III.Q.5 poz. 5.2–5.4). Szyldy, będące jednocześnie znakami handlowymi, analizowane są z punktu widzenia wykorzystania środków językowych i pozajęzykowych przy konstruowaniu nie tylko samej nazwy, ale i całego szyldu lokalu, który stanowi swoistą formę reklamy o wiele bardziej skondensowaną w formie i treści niż reklama telewizyjna i radiowa czy reklama na billboardach. Swoją uwagę koncentrujemy głównie na analizie rosyjskich i polskich szyldów lokali gastronomicznych (w naszych artykułach analizowane były także szyldy niemieckie, austriackie, holenderskie, hiszpańskie, słowackie). Szyld to nie tylko nazwa. Może on zawierać dodatkowe elementy nawiązujące do samej nazwy, charakteru lokalu, jego specjalności, lokalizacji, charakterystycznego elementu wystroju czy całego wnętrza, czasami jest odzwierciedleniem zainteresowań, pasji właścicieli (np. *Guliwer* – właściciel miłośnik podróży, *Torre* – właściciel miłośnik kultury i kuchni hiszpańskiej; lokal znajduje się w wieży – hiszp. *el torre*). Niejednokrotnie na szyldzie stosuje się dodatkowe zabiegi celem przykucia uwagi potencjalnego klienta. Istotną rolę odgrywa także gama kolorystyczna, zabawa kolorami. Niekiedy ucieka się do śmielszych działań – zabawy z grafiką (np. do celowego naruszenia zasad ortograficznych, por. *Passja*, *Чайкоффский* lub nawiązania do starej ortografii, typu: *Proletaryat*, *Galicja*, *Пушкинъ*, *Библиотека*, zastosowania specyficznego kroju czcionki, np. różnych odmian gotyku, czy stylizacji na czcionkę grecką, japońską itp., lustrzanego odbicia nazwy: *Bar Rab*, kapitalizacji, np. *ToBaYa*, *ApApAm*).

W nazwach najczęściej wykorzystuje się potencjał leksykalny danego obszaru językowego, chociaż nierzadkie są przypadki skorzystania z zasobu słownikowego innych języków, głównie angielskiego, rzadziej francuskiego i łaciny. W wyniku kombinacji różnych systemów językowych tworzone są nazwy hybrydalne. Jako przykład hybrydyzacji mogą posłużyć nazwy takich lokali jak: *China Kubek* (angielski + polski – niedokładna kalka *Chinese box*), *Кальян плейс* (perski + angielski), *Casa del мясо* (hiszpański + rosyjski). W niektórych przypadkach wykorzystuje się pojedyncze litery obcego alfabetu, np. *Qrnik*, *Vpadka*, *Ratuszova*. W Polsce można spotkać się z nazwami lokali gastronomicznych napisanych cyrylicą, typu: *Москва* czy *Правда*. W charakterze nazw własnych wykorzystywane są też łacińskie leksemy – *Colloquium* (w pobliżu uniwersytetu). Nazwa może nawiązywać do miejsca, otoczenia, w którym znajduje się lokal (*Jagiellonka* przy ul.

Jagiellońskiej, *Kościuszko* przy placu Kościuszki, *Китайская стена* – moskiewski lokal w Kitajgorodie).

W czasach PRL-u na mapach naszych miast królowały jedynie bary, stołówki, jadłodajnie, kawiarnie, restauracje, w Związku Radzieckim – столовые, закусовые, кафе, бистро, рестораны. Po transformacji ustrojowej jak grzyby po deszczu w Polsce zaczynają funkcjonować także inne typy lokali gastronomicznych – cafe, puby, bistro, renesans przeżywają karczmy, gospody, zajazdy i oberże. W Rosji przybywają бары, корчмы, трактиры.

Przy analizie nazw lokali gastronomicznych brana była pod uwagę motywacja, wykorzystanie środków słowotwórczych (okazjonalne słowotwórstwo: *Fisheria* ← ang. *fish* na wzór *pizzeria*, *Coffilia* ← ang. *coffee*, *Browaria* ← *browar*, *Bistroteka*, *Буродром*), zjawisko hybrydyzacji, kontaminacji słowotwórczej (np. *Bartystyczna* ← **Bar** + **Artystyczna**, *Kraszkebab* ← **Kraszewskiego** (nazwa ulicy, przy której znajduje się lokal) + **kebab**), uniwerbizacji (por. *Ekowiarnia* ← **ekologiczna kawiarnia**), prefiksacji (por. *Megaszama*, *Небумро*), „zabawa” grafiką i kolorem. Obiektem naszych badań były nietuzinkowe, niebanalne szyldy, charakteryzujące się oryginalnością samej nazwy, jak i całego szyldu (np. *Przeropownia*, *Czuły Barbarzyńca*, *Страна которй нет*, *Пряности & радости* czy stylizowane na gwarowe *Na Kuncu korytarza*, *Na Fyrtlu*, *Tej*).

Motywacja wielu lokali nie nastręcza większych trudności, aczkolwiek istnieją nazwy o złożonej motywacji (np. *Szeffska Pasja* – lokal przy ul. Szewskiej jest prawdziwą pasją, oczkiem w głowie właścicieli). Nazwa lokalu może być związana z charakterem samego obiektu gastronomicznego: jego designem (ewentualnie detalem wewnątrz lub na zewnątrz lokalu, np. poznańskie *Czerwony fortepian*, *Ławka*), proponowanym menu (np. kuchnia arabska: *Sheesha Lounge*, *Amrit*, turecka: *Lokanta*, *Istambul*, ormiańska: *Ararat*, *Armine*, gruzińska: *Tbilisi*, *Kindzmatauli*, indyjska: *Bombay*, *Buddha Bar*, indonezyjska: *Warung Bali*, tajska: *Suparom Tahi Ford*, *Sunanta*, wietnamska: *Ho Nam*, *Nam Viet*, *Золотой дракон*, chińska: *Pekin*, *Cesarski Pałac*, *Гонконг*, *Джун Го*, japońska: *Tensushi*, *Sakura*, *Ку-До*, *Банзай* itd.).

Czasami nazwa lokalu nawiązuje do szeroko rozumianej kultury i historii danego kraju (filmów, utworów literackich i muzycznych oraz nazwisk pisarzy, kompozytorów, architektów, postaci historycznych): *Szabla i szklanka*, *Miś*, *Szuflandia*, *Siekierzada*, *Konopielka*, *U Wyszaka*, *Willa-West-Ende*, *Christopher Columbus*, *Pan Tadeusz*, *Chopin*, *Gaudi*, *Van Gogh*, *Doce uvas* (nawiązanie do hiszpańskiej tradycji noworocznej spożywania

12 winogron będących symbolem szczęścia), *Онегин*, *Вишневый сад*, *Тарас Бульба*, *Островский*, *Джон Донн* itd.

Od pewnego czasu modne stają się lokale gastronomiczne nawiązujące do epoki PRL-u i Związku Radzieckiego o czym świadczą nazwy: *KGB*, *PRL*, *Комитет*, *Propaganda*, *Сета* i *Galareta*, *Ленин жив*, *Приют усталого тракториста*, *СССР*, *Памяти товарища*, *Сухой закон или нечаянная церемония*, *Антисоветская шашлычная* i in.

Obie autorki planują wydanie monografii poświęconej wieloaspektowej analizie rosyjskich i polskich szyldów lokali gastronomicznych.

5. 3. Monografia *Rosyjskie i polskie rzeczowniki polisemiczne w aspekcie kategorii liczby* będąca przeredagowaną wersją pracy doktorskiej pod tym samym tytułem dotyczy analizy semantycznej i słotwórczej wieloznacznych leksemów rzeczownikowych w języku rosyjskim i polskim z dodatkowym wariantem leksykalno-semantycznym w liczbie pojedynczej i/lub mnogiej. Celem pracy było wykrycie źródeł polisemii w zakresie analizowanych leksemów rzeczownikowych, wskazanie przyczyn wieloznaczności w obrębie tej samej jednostki leksykalnej, ze szczególnym uwzględnieniem roli kategorii liczby w derywowaniu kolejnych semantemów składających się na polisemiczne hasło rzeczownikowe.

Niektóre z aspektów badawczych poruszonych w monografii zostały omówione w serii artykułów napisanych przed opublikowaniem monografii. Część z nich ukazała się po jej opublikowaniu (por. spis publikacji pkt. ПВ. 2–4, 6).

5. 4. Pozostałe prace

Trzy artykuły – *Внешняя и внутренняя характеристика человека в русской диалектной фразеологии* (1)), *Народные поверья в русской и польской фразеологии* (2), *Картина мира в русских и польских пословицах* (3) – dotyczą lingwokulturologicznych aspektów badań nad językiem rosyjskim i polskim. Pierwszy z nich traktuje o obrazie człowieka (jego zewnętrznej i wewnętrznej charakterystyce) utrwalonej w rosyjskiej frazeologii dialektalnej. Kolejne dwa artykuły poświęcone są utrwaleniu w rosyjskiej i polskiej frazeologii słowiańskich wierzeń ludowych oraz odzwierciedleniu w rosyjskich i polskich przysłowiach tradycji, zwyczajów związanych z kalendarzem agrarnym.

Tematyka 3 kolejnych artykułów – *О метафорзе и суфиксизме подобия* (1), *Блѣды флексyjne w wypowiedziach pisemnych studentów uczących się języka polskiego i rosyjskiego*

jako obcego (2), *Miejsce struktur typu „narożnik”, „poddasze”, „подоконник” w opisie słowotwórczym języka polskiego i rosyjskiego* (3) – była inspirowana długoletnim doświadczeniem dydaktycznym. Jeden z nich traktuje o trudnościach związanych z interpretacją słowotwórczą niektórych znaczeń leksemów polisemicznych powstałych w drodze neosemantyzacji (metafory) i nazwami symilatywnymi będącymi efektem procesów słowotwórczych. Nauczanie języka polskiego i rosyjskiego jako obcego pozwoliło skupić się na błędach i ich przyczynach w przyswajaniu tych języków przez studentów. Treść kolejnego artykułu skupia się na różnicy w interpretacji struktur typu *narożnik, poddasze, подоконник* w polskiej i rosyjskiej tradycji słowotwórczej.

Nazwom symilatywnym w sferze rzeczowników w języku rosyjskim poświęcony jest artykuł *В мире симулятивов*. Omówiono w nim nie tylko derywaty sufiksalne typu *траурница* ‘бабочка с черными снизу крыльями, что напоминает траурную повязку’ ale także złożenia (głównie zoonimy). Zwrócono przy tym uwagę, iż te ostatnie w różnym stopniu nawiązują znaczeniowo do swoich podstaw słowotwórczych – realnych przedmiotów rzeczywistości. Wyróżniono cztery grupy złożzeń, typu *меч-рыба* ‘рыба с длинной, похожей на меч, верхней челюстью’ (część derywatu, jego detal przypomina w całości jakiś przedmiot), *собачка* (@ – derywat w całości przypomina detal innego przedmiotu), *слоник* ‘жук с длинным хоботом’ (część derywatu jest zbieżna z charakterystycznym elementem, częścią innego przedmiotu), *рыба-солнце* (derywat w całości przypomina inny przedmiot rzeczywistości).

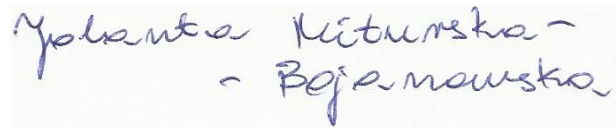
Zagadnieniom leksykograficznym poświęcony jest artykuł *Ars lexicographica*. Poruszono w nim problem rejestracji w słownikach jednojęzycznych leksemów z niepełnym paradygmatem kategorii liczby – rzeczowników singularia (st) i pluralia tantum (pt) oraz potencjalnych st i pt oraz zwrócono uwagę na rozbieżność w kwalifikowaniu homonimii i polisemii tych samych haseł rzeczownikowych w słownikach opisowych.

Dwa artykuły – *Зооморфические глаголы как результат компрессии компаративных фразем (на материале русского и польского языков* oraz *Отфразеологическая лексика в современном русском языке* – traktują o derywatach powstałych w drodze kompresji związków frazeologicznych. Pierwszy z nich skupia się na derywatach czasownikowych typu: *растолстеть как корова* → *раскорветь, лежу как бык* → *бузучь się*, drugi zaś na derywatach rzeczownikowych typu: *лежать на боку* → *лежебока, втирать очки* → *очковтиратель*.

5. 5. Udział w konferencjach i seminariach naukowych

Od początku mojej pracy zawodowej uczestniczyłam w 55 międzynarodowych konferencjach naukowych, z czego po doktoracie uczestniczyłam w 46 (w tym 30 zagranicznych), na których wystąpiłam z referatami (część we współautorstwie).

Wykaz konferencji wraz z tematami wygłoszonych referatów znajduje się w załączniku *Wykaz opublikowanych prac naukowych oraz informacja o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki* część II pkt.I. poz. 1–46.

Yolanta Kiturka-
- Bojanowska